

Hässleholms kommun

kontaktcenter@hassleholm.se

Beslut efter uppföljning för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

efter tillsyn i Jacobsskolan
belägen i Hässleholms kommun

Uppföljning av tillsyn i Jacobsskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Hässleholms kommun under våren 2021. Skolinspektionen fattade den 31 maj 2021 beslut efter tillsyn för Jacobsskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Hässleholms kommun inkom med 28 september 2021, på uppgifter som framkommit vid intervjuer som genomfördes den 20 oktober 2021 samt på uppgifter som huvudmannen inkommit med vid kommunikering av protokoll den 15 november 2021.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Hässleholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)		
Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier.	Föreläggande	2022-04-27

Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristen anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	
Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpas.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpit samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hässleholms kommun att senast den 27 april 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Hässleholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen; 1 kap. 7 § och 6 kap. 7-8 §§ gymnasieförordningen)

Åtgärder

- Se till att elevers individuella studieplaner i samtliga fall innehåller uppgifter om utbildningens mål och längd, de val av kurser eleven har gjort, elevens studier i grundskoleämnena, delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är positiva för elevens kunskapsutveckling och som ska ingå i utbildningen samt, när det är aktuellt, vilket yrkesområde som utbildningen inriktas mot. (1 kap. 7 § gymnasieförordningen)

Motivering till bedömning av brist

Individuella studieplaner

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevers individuella studieplaner på IM Jacobsskolan. Skolinspektionens utredning visar att det av flertalet individuella studieplaner inte framgår vilka grundskoleämnena eller kurser som eleverna ska läsa. Av flertalet individuella studieplaner går det inte heller att utläsa vilka ämnen och kurser som är pågående eller avslutade och i flera fall innehåller de individuella studieplanerna kurser som eleverna inte ska läsa. Utredningen visar vidare att flera individuella studieplaner inte innehåller information om utbildningens mål och längd. Att huvudmannen efter kommunikering av protokoll, i skrivelse inkommen till Skolinspektionen den 15 november 2021, uppger att huvudmannen utrett och arbetat med problem som framkommit angående individuella studieplaner och att det pågår arbete med att få överföring mellan skolans olika digitala system på plats föranleder ingen annan bedömning.

Rättslig reglering m.m.

Enligt 1 kap. 7 § gymnasieförordningen ska en elevs individuella studieplan bland annat innehålla uppgifter om de val av kurser som eleven har gjort och, när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen. Om eleven går ett introduktionsprogram ska den individuella studieplanen även innehålla uppgifter om utbildningens mål och längd, delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen samt när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot.

Av förarbetena till skollagen framgår bl.a. följande: Gymnasieskolans introduktionsprogram saknar nationellt fastställda examensmål och programmets struktur och innehåll, dvs. vilka grundskoleämnena och gymnasiekurser som ingår i elevernas utbildning, är inte reglerat i detalj. Gemensamt för introduktionsprogrammen är att utbildningen ska utformas

utifrån elevens behov och förutsättningar, men då krävs att dessa behov och förutsättningar bättre tydliggörs i den individuella studieplanen som ska upprättas för varje elev. Det förutsätter i sin tur att skolan har information om varje elevs behov och förutsättningar och kunskap om tidigare skolerfarenheter. Målet med introduktionsprogrammen är att så fort som möjligt uppnå behörighet till ett nationellt program eller att förbereda för arbetsmarknaden. Utbildningens längd ska anpassas till varje elevs behov så att eleven får förutsättningar att nå målet för sin utbildning. För den enskilda eleven innebär det att utbildningen kan vara två år, tre år eller kortare eller längre än så. Den individuella studieplanen ska utformas utifrån huvudmannens utbildningsplan och med utgångspunkt i elevens behov, förutsättningar och intressen. Den individuella studieplanen är således en mer preciserad beskrivning av syfte, längd och innehåll när det gäller den enskilda elevens utbildning. Eftersom introduktionsprogrammen saknar nationella examensmål behöver det vara tydligt för en elev som går på ett introduktionsprogram vad utbildningen ska syfta till och hur utbildningen planerats för att eleven ska få förutsättningar att nå målen för utbildningen. Mot denna bakgrund anser regeringen att det finns starka skäl till att elevens rätt att fullfölja utbildningen även kopplas till den individuella studieplanen (prop. 2017/18:183 s. 84 och 96-98).

Skolinspektionens utredning

I inkommen dokumentation har Skolinspektionen tagit del av ett 30-tal av skolans individuella studieplaner för elever på introduktionsprogram. Av dessa framgår att de individuella studieplanerna har tre underrubriker: *Poäng avslutade kurser*, *Poäng pågående kurser*, *Poäng ej påbörjade kurser*. Under rubriken *Poäng avslutade kurser* framgår i ett flertal individuella studieplaner både kurser som enligt de individuella studieplanerna fortfarande läses av eleverna (slutdatum angett till juni 2022) och kurser som eleverna enligt datum i de individuella studieplanerna har avslutat. Under samma rubrik framgår godkända betyg, F och anteckningen "avslutad". Under rubriken *Poäng pågående kurser* framgår i flertalet individuella studieplaner inga kurser och inga poäng. Det framgår vidare under denna rubrik kurser med samma start- som slutdatum. Under rubriken *Poäng ej påbörjade kurser* är det tomt i flertalet individuella studieplaner. Vissa individuella studieplaner innehåller här information om kurser och grundskoleämnen med samma start- som slutdatum. Samtliga individuella studieplaner som Skolinspektionen har tagit del av har beteckningen _21, trots att de individuella studieplanerna tillhör elever som läser både första, andra och tredje året på introduktionsprogram. Det går inte av de individuella studieplanerna att utläsa vilka kurser eller grundskoleämnen eleverna ska läsa för att nå målet med sina studier. Vidare framgår inte vilka grundskoleämnen eleverna har läst eller vilka kurser eller

grundskoleämnena som är pågående för eleverna. Vidare framgår inte vilka yrkeskurser eller delar av yrkeskurser som elever på yrkesintroduktion läser.

Lärare uppger i intervjuer att det i de individuella studieplanerna inte framgår vilka grundskoleämnena och kurser eleverna ska läsa. Lärare säger att det kan framgå andra kurser i elevernas individuella studieplaner än de kurser som eleverna ska läsa eftersom det där framgår kurser som läses av den klass som eleven tillhör, men inte ska läsas av just den eleven som den individuella studieplanen tillhör. De säger också att det sker administrativa missar som gör att kurser som elever redan har fått betyg i skrivs in under rubriken *Poäng ej påbörjade kurser*. Lärare säger vidare att om en elev exempelvis redan har betyg i Biologi syns inte det i elevens individuella studieplan, utan den informationen får lärarna muntligt eller på ett eget elevkort. De säger vidare att de inte känner till hur eleverna vet vad de har kvar att läsa för att nå målen med sina studier, men säger att den informationen finns i ett annat system hos studie- och yrkesvägledare (SYV). Lärare säger att alla elever innevarande läsår "heter" 21 och att man därför i de individuella studieplanerna inte kan utläsa om eleverna går första, andra eller tredje året. Lärare uppger vidare att SYV arbetar för att föra in mål och längd i elevernas individuella studieplaner och att det ska vara klart innan årets slut.

SYV uppger att det inte framgår av de individuella studieplanerna vilka kurser eleverna ska läsa innevarande år och att man inte kan utläsa vilket år eleverna går. SYV säger att systemen de arbetar med är begränsande vilket gör att det finns information som inte syns i elevernas individuella studieplaner och att det blir rörigt. De säger även att det finns specifika programutbud för de olika klasserna som syns i elevernas individuella studieplaner, även om en enskild elev inte ska läsa just de kurserna. Det innebär att det av vissa studieplaner framgår kurser som eleverna inte ska läsa. De säger vidare att om elever får F i en kurs så skrivs det in i studieplanen, men om eleverna ska fortsätta läsa kursen hamnar ämnet eller kursen under *Poäng avslutade kurser* eftersom de avslutades då, även om kurserna är pågående under den här terminen. På fråga om det av de individuella studieplanerna framgår vad eleverna har kvar att läsa för att bli behöriga eller nå sina mål svarar SYV att det inte framgår. SYV uppger även att det inte framgår hur mycket som är påbörjat av det som eleven ska läsa totalt. Av flera individuella studieplaner framgår inte heller vilka yrkeskurser eller delar av yrkeskurser som eleverna ska läsa, uppger SYV vidare. Båda de intervjuade studie- och yrkesvägledarna säger att de skrev in mål och längd i elevernas studieplaner veckan innan Skolinspektionens uppföljningsbesök. De säger att de fått instruktioner om att börja föra in mål och längd för de introduktionsprogramselever som kom nya det här läsåret och att de hade oktober på sig för de nya eleverna och längre tid för övriga elever. En SYV säger att hen uppskattar att ungefär 60 procent av alla elevers

studieplaner på IM Jacobsskolan i nuläget innehåller mål och längd. Den andra studie- och yrkesvägledaren säger att hen är färdig med en klass och att det återstår ett tiotal elever i den andra klassen som hen är ansvarig för.

Rektor säger att studieplaner görs i deras digitala system, men att överföring av uppgifter från ett annat digitalt system gör att det blir otydligt i de individuella studieplanerna. Rektor bekräftar att man i de individuella studieplanerna inte kan utläsa vilka kurser eller grundskoleämnen som är pågående eller avslutade för eleverna. Rektor säger att det måste vara ett systemfel som gör att det inte framgår vilka kurser som eleverna läser under rubriken Pågående kurser och tillägger att kurser står kvar under denna rubrik trots att elever redan fått betyg alternativt inte ska läsa dessa kurser. Rektor säger vidare att det stämmer att det inte framgår i de individuella studieplanerna vilka kurser eleverna ska läsa, men säger att de har tillgång till studieplaner som är mer korrekta i ett annat system. Rektorn uppger dock att det är de individuella studieplanerna som Skolinspektionen tagit del av som gäller. Rektor uppger vidare att införande av mål och längd i elevernas individuella studieplaner har tillkommit kontinuerligt. Rektor säger att majoriteten av elevernas individuella studieplaner är klara vad gäller att mål och längd ska framgå, men att det finns en grupp kvar där det saknas. Hen kan dock inte säga hur många individuella studieplaner som kvarstår.

Utbildningens omfattning och garanterad undervisningstid

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns elever på introduktionsprogrammen som inte får minst sin garanterade undervisningstid. Utredningen visar att det finns elever som inte får i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan. Av intervjuer framgår att skälet till att alla elever inte erbjuds heltidsstudier har organisatoriska orsaker. Huvudmannen uppger att vissa elever som endast läser ett eller ett fåtal ämnen, på egen begäran, inte läser minst 23 timmar i veckan då dessa elever upplever att det är för mycket att läsa ett och samma ämne i den uträkningen och att det blir rörigt att undervisas av flera olika lärare. Mot bakgrund av att de skäl som huvudmannen anför inte grundar sig i att elever utifrån individuella förhållanden inte har möjligheter att bedriva heltidsstudier eller visats i skolmiljön på heltid, saknas enligt Skolinspektionens bedömning särskilda skäl att minska elevernas undervisningstid i dessa fall. Att huvudmannen uppger att det skulle innebära betydande ekonomiska och organisatoriska svårigheter för dem att erbjuda de elever, som för närvarande inte har möjlighet att läsa de grundskoleämnen eller gymnasiekurser som de önskar och därmed inte studerar på heltid, föranleder ingen annan bedömning. Detta då huvudmannen har en skyldighet att organisera sin utbildning på

introduktionsprogrammen så att eleverna får en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte och så att elevernas mål med utbildningen kan uppnås.

Rättslig reglering m.m.

Enligt 17 kap. 6 § skollagen ska utbildningen på introduktionsprogram bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl. Lag (2018:749).

Av förarbetena framgår att regeringen anser att elever på introduktionsprogram, på motsvarande sätt som eleverna på nationella program, bör ha en minsta garanterad undervisningstid. Den minsta garanterade undervisningstiden på ett introduktionsprogram bör anges som i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan. Regeringen vill tydliggöra att den angivna tiden inte ska ses som ett "tak" för undervisningstiden. Tvärtom har många elever i stället behov av fler undervisningstimmar i veckan för att uppfylla syftet med utbildningen. Regeringen vill framhålla att skolorna vid beräkningen av uppfyllande av den garanterade undervisningstiden för elever på introduktionsprogram bör ta hänsyn till programmets varierande innehåll. Regeringen anser att möjligheten att göra undantag från den minsta garanterade undervisningstiden är begränsade, eftersom tiden för lärande, tillsammans med kvaliteten på undervisningen, är en av de viktigaste faktorerna för elevers måluppfyllelse. Skälen för undantagen bör vara hänförliga till elevens behov. I likhet med utredningen anser regeringen att undantag bara ska kunna göras för en elev som begär det om det finns särskilda skäl. Exempel på sådana skäl kan vara att en elev genomgår en medicinsk behandling, har en neuropsykiatrisk problematik eller funktionsnedsättning som gör att eleven har svårigheter att vistas i skolmiljön på heltid eller behöver långa raster mellan lektionerna. Regeringen anser i likhet med bl.a. Skolverket och Lärarnas riksförbund att flera andra stödåtgärder först bör ha prövats innan huvudmannen fattar beslut om minskad undervisningstid av sådana skäl. I vissa fall kan det dock vara uppenbart att undervisningstiden behöver minskas t.ex. på grund av en genomgripande medicinsk behandling. (prop. 2017/18:183 s. 91 ff.)

Skolinspektionens utredning

Intervjuade lärare säger att det finns elever som har för få timmar på schemat. Lärare uppger att det är svårt att erbjuda eleverna heltidsstudier och säger att

om eleverna har betyg i något ämne så läser eleven inte det, men eftersom man tillhör en klass så står ämnena med på elevens schema. De säger att eleverna behöver fylla de håltimmar som blir, men säger att det inte finns möjlighet till det. På fråga hur många elever som läser mindre än 23 timmar per vecka svarar lärare att det kanske är mellan 10-15 procent av eleverna. På fråga om det finns möjlighet att stärka eleverna i de ämnen som de har kvar för behörighet svarar några lärare att det inte går, medan en lärare säger att det går för hen har elever som läser engelska i två grupper. Några lärare säger att det finns möjlighet för elever att läsa kurser tillsammans med elever på nationellt program.

Representanter för elevhälsan säger att vissa elever tycker att skolan är tråkig för att de läser för få ämnen. De säger att eleverna på individuellt alternativ kan läsa kurser på nationellt program, men att det är svårt för elevhälsan att svara på hur det ser ut på andra introduktionsprogram och hänvisar till SYV och biträdande rektor.

SYV säger att det finns elever som endast har två ämnen kvar att läsa och då läser färre än 23 timmar i veckan. De säger att det finns elever som har många håltimmar. De säger att det kan vara så att eleverna då läser dubbla timmar om de behöver det i svenska eller engelska, men att eleverna trots det inte kommer upp i 23 timmar per vecka. De säger vidare att alla elever inte kan erbjudas gymnasiekurser på grund av att det är fulla kurser eller att det blir krockar i schemat. De säger att informationen om att elever har för lite på sina scheman har delgetts dem båda av specialpedagog på skolan som upplever att det är ett problem eftersom det blir en stökig skolgång. En av SYV:arna säger att eleverna kan hitta på mer bus eftersom de inte har fullständiga scheman och därmed mycket fritid. En SYV säger att det hade gått att lösa om de hade haft fler gymnasiekurser att erbjuda och om det inte uppstod krockar i schemat, men att de inte kan erbjuda det i nuläget. SYV säger vidare att det finns elever som har för lite undervisning under ett helt läsår och ibland längre än så.

Rektor uppger att de ibland får in elever som bara saknar två ämnen och att det då är svårt att få ihop 23 timmars studier. Hen säger att de då "fyllt upp" med yrkesämnen, men att alla elever inte vill läsa det. Rektor säger att det rör sig om ett fåtal elever som är i den situationen. Rektor säger vidare att det finns en flexibilitet där de kan erbjuda elever att läsa gymnasieämnen.

Huvudmannen har efter kommunikering av protokoll, i skrivelse inkommen till Skolinspektionen den 15 november 2021, uppgett bland annat följande. Utöver det som framförs i intervjuerna vill barn- och utbildningsnämnden förtydliga att, i de fall elever inte läser minst 23 timmar i genomsnitt per vecka beror detta på endera av följande skäl: Eleven har reducerad studieplan utifrån ett behov av särskilt stöd påvisat genom utredning och dokumenterat i ett

åtgärdsprogram. Organisationen på IMA/IMS erbjuder alla elever minst 23 timmar per vecka. För en del elever passar inte denna struktur då de endast läser några ämnen. Skolan upprättar en individuell studieplan för dessa elever där de aktuella ämnena planeras in för att utgöra minst 23 timmar per vecka. När dessa elever inte läser minst 23 timmar per vecka är det på elevens egen begäran. I dessa fall beror detta på att eleven antingen: 1. upplever att det blir för mycket att studera ett och samma ämne i den utsträckning det innebär om eleven ska studera minst 23 timmar i veckan, eller 2. eleven upplever att det blir för "rörigt" för dem då flera lärare är inblandade i ett och samma ämne, trots att lärarna har tid varje vecka för samplanering. I vissa fall kan skolan erbjuda gymnasiekurser för att studieplanen ska omfatta 23 timmar per vecka. Dock fungerar detta inte alltid då grundskoleämnes- och gymnasiekurslektioner inte ligger parallellt i sådan utsträckning att det alltid är möjligt. I en del fall på IMA/IMS, där det finns elever som vill läsa särskilda gymnasiekurser, får dessa elever inte plats i gymnasiekursens undervisningsgrupp då den redan är full utifrån gruppstorlekens dimensionering. Elever ges dock plats så fort det finns möjlighet i de önskade kurserna/undervisningsgrupperna. I de här fallen är det svårt att göra mer än vad som görs i dagsläget utan att det skulle uppstå betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen.

Motivering till val av verktyg

Då Hässleholms kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Hässleholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Avhjälpt brist i verksamheten

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Hässleholms kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Hässleholms kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Huvudmannen uppger i redovisning av vidtagna åtgärder att de elever som under föregående läsår saknade en utredning för särskilt stöd, trots att detta behov hade konstaterats, nu har fått detta behov tillgodosett. Huvudmannen uppger även att två uppföljningsmöten har genomförts där elevhälsa och rektor utvärderat arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Samtliga intervjugrupper bekräftar i intervju att de elever som i våras konstaterats vara i behov av utredning för särskilt stöd, nu har fått sådan utredning. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår att man på skolan även i nuläget genomför utredningar för särskilt stöd där behov av sådana utredningar har konstaterats. Representanter från elevhälsan uppger vidare att det inte finns några elever som väntar på utredningar i dagsläget. Elevhälsan och rektor bekräftar även att uppföljningsmöten gällande särskilt stöd är genomförda.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

Beslut

2021-12-13
12 (12)
Dnr 2021:1046

På Skolinspektionens vägnar

X Ildiko Lundqvist

Enhetschef
Signerat av: Ildiko Lundqvist

X Carolin Backlund

Föredragande
Signerat av: Carolin Backlund